№ 25 (דריטער יאָרגאַנג) פרייז 10 גראָשן

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
BIALER WOCHENBLAT

אַבאָנאַמענטס-פרייז:
מאָנאַטלעך . . . . . 35 גראָשן
פערטל-יערלעך . . . . . 1.00 זל.
אין אויסלאַנד:
פערטל-יערלעך . . . . . 1 דאָלאַר
אַנאָנסן-פרייז:
פאַר אַ פעטיט-שורה אין טעקסט . 40 גראָשן
" " " פאָרן טעקסט . 20 "
" " " נאָכן טעקסט . 15 "
פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.
די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.
אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פאָדל. און אומגעגנט.

Biała-Podlaska, dnia 24 lipca 1936 r.

ביאַלע-פאָדל., פרייטאָג, פ׳ דברים תרצ״ו, 24 יולי.

צוויי וויכטיקע אַקציעס

אין די נאָנטסטע וואָך וועט ווערן דורכגעפירט צווישן דער ביאַלער קריסטלעכער ווי אויך יידישער באַפעלקערונג צוויי וויכטיקע אַקציעס, וועלכע האָבן דעם ציל אַריינצוציען די ברייטסטע מאַסן „פון די בירגער אין דער אַרבעט פון פוילנס לאַנדעס-פאַרטייטיקונג, פון פוילנס שטעלונג אין דער וועלט פון די גרויס-מאַכטן.

די ערשטע אַקציע דאָס איז דאָס רעגיסטרירן אויטאָמאַטיש אַלע בירגער פאַר מיטגלידער אין דער „ים און קאָלאָניאַלער ליגע".

מיר גיבן דאָ איבער אַן אויסצוג פון פראָטאָקאָל וועגן דעם ענין.

W Y C I Ą G

z protokułu posiedzenia Zarządu L. M. i K. z dnia 23 czerwca 1936 r.

Na posiedzeniu Zarządu L. M. i K. w dniu 23 czerwca 1936 r. odbytem łącznie z przedstawicielami wszelkich ugrupowań społecznych, gospodarczych i wyznaniowych reprezentujących znaczną część ludności bialskiej postanowiono:

Wciągnąć na listę członków L. M. i K. bez specjalnych na to deklaracji wszystkich obywateli miasta, reprezentowanych przez obecnych na posiedzeniu delegatów.

Zwrócono się do Oddziału Zarządu L. M. i K. w Białej Podl., aby wyznaczył inkasentów dla ściągania składek członkowskich od ludności w wysokości dowolnej, deklarowanej przez poszczególną osobę w miarę jej zasobów materjalnych nie mniej jednak 20 gr. miesięcznie od osoby.

Osoby wpłacające pierwszą składkę miesięczną automatycznie stają się członkami L. M. i K.

Zarząd L. M. i K.

(–) **Świątecki** płk. (–) **Walewski,** Prezes Sądu Okr.
(—) **Zabłocki,** Naczelnik Urzędu Skarb.

אין די נאָנטסטע טעג וועט זיך אויך אנהויבן די „מיטגלידער-אַקציע" פון דער פוילישער געזעלשאַפט א.ג. „ווייסער-קרייץ", די געזעלשאַפט אונטערן הויכן פּאַטראָנאַט פון גענעראַל-אינספּעקטאָר איבער די פוילישע באַוואָפנטע כוחות גענעראַל רידז-שמיגלי און באַצוועקט צוצוגרייטן אַן אויסגעשולטע אַרמיי פון לאַנדעס-פאַרטייטיקער.

די ביאַלער אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט ווערט אָנגעפירט דורכן פּרעזעס פון קרייז-געריכט ה׳ מאַקסימיליאַן וואַלעווסקי. ביידע געזעלשאַפטן שיקן אַרויס אינקאַסענטן, וועלכע וועלן ביי אַלע בירגער איינמאָנען מיטגלידס-אָפּצאָל. דער חודש-אָפּצאָל איז מינימום פון 20 גר. אַ מאָנאַטלעך.

נעמענדיק אין אַכט די איצט אָנגעשטרענגטע לאַגע אויפן אינטערנאַציאָנאַלן פאָרום בכלל און דער ענין דאַנציג בפרט איז נויטווענדיק, אַז אַלע בירגער זאָלן זייער פליכט דערפילן.

די באַפעלקערונג ווערט געבעטן גלייך צו דערלייזן דעם אינקאַסענט, נישט הייסן אים קומען אַ צווייט מאָל און בכלל באַציען זיך פריינדלעך צו דער אַקציע.

אין טיפן טרויער מעלדן מיר וועגן טויט פון אונזער ליבן פאָטער

דוד ווייבשטיין נ״ע

וועלכער איז נאָך קורצע און שווערע ליידן אין עלטער פון 73 יאָר געשטאָרבן שבת דעם 11-טן ה. מ.

די אין טרויער פאַרבליבענע

זון, טעכטער, שנירן, איידעמס און אייניקלעך

מ ע ל ד ו נ ג

די אַדמיניסטראַציע פון „ביאַלער-וואָכנבלאַט" מעלדעט, דאָס זי שטעלט אָפּ מיט דעם נומער דאָס שיקן די „וואָכנבלאַט" צו די אַלע אַבאָנענטן, וואָס האָבן זייערע חובות נישט איינגעצאָלט.

גלייכצייטיק ווערט מיטגעטיילט, דאָס אונזער אַקוויזיטאָר איז ה׳ **צמח טוכמינץ** און ווי אויך די דרוקעריי **„עקספּרעס"** נעמען אָן אַקוויזיציע-אויפטראָגן פאַרן „ביאַלער-וואָכנבלאַט".

אין לאָמזשו איז באַפולמעכטיקט צו דערליידיקן אַקוויזיציע-ענינים דער אָרטיקער קאָרעספּאָנדענט אונזערער ה׳ משה שקלאַרוש.

מעלדונגען, אַנאָנסן, גראַטולאַציעס, נעקראָלאָגן זענען אין דער פרייז פון מינימום 1 זלאָטע.

אַדמיניסטראַציע.

„A L B A"

פּרעזענטירט די פּרעכטיקע אַרטיסטן פון „בענגאַלי" גיו סטאַנדינג, ראָזאַלינד קעיט, טאָם בראָון און ריטשאַרד קראָמוועל אינעם אויסגעצייכנטן פילם א. נ.:

„ANNAPOLIS"

אַ פילם, אַ זיג פון דער קינאָמאָטאָגראַפישער קונסט.

אַ פילם, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אין שטוינען די גאַנצע וועלט.

אַ פילם, וואָס ווייזט אונז די מאַנעוורעס פון אַמעריקאַנישן פלאָט. אַ פּרעכטיקן באַל פון די אַמעריקאַנער מאַטראָסן און אָפיצירן. דאָס קאָנקורירן פון צוויי אָפיצירן צוליב איין מיידל. דאָס צוגעבונדנקייט פון אַ שיפס-קאַפּיטאַן צו זיין שיף.

אַ פילם, וואָס אַלע דאַרפן אים זען.

אַ פילם, וואָס בלייבט אין זכרון.

פון מאָנטאָג:

„די מענער אין געפערלעכן עלטער"

Kino Dżw. „TĘCZA"

דעמאָנסטרירט:

„פּעטער איבעטסאָן"

פון מאָנטאָג דער סאָוויעטישער פילם:

„אַ פּרוי פאַר טויזנט רובל"

Kino „Światowid"

„באַנוצט" זיך נישט מיט דער יידישער פּרעסע ביים רעקלאַמירן אירע פילמען און דעריבער קאָנען מיר נישט אינפאָרמירן דער עפנטלעכקייט, וואָס סוועט דאָרט געגעבן.

ביליקע פעיקע אַגענטן-קעס

צו אַ נאָגנבאַר אַרטיקל צו פאַרקויפן אויף ראַטעס

ווענדן זיך: **פרייהייטס-פּלאַץ 25, ביי גליקסבערגן**

נויטיק אַ פעיקן יינגל

(פון אַ ריינער הוים)

אין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט פון „פאַטאָ-פילם"

פרייהייטס-פּלאַץ № 4.

אַ שחיטה-קאָמיסאַריאַט אין דער קהלה

„דער היגער מו"צ האָט אינטערוועניִרט ביים סטאַראָסטע, דאָס די גמינע-פאַרוואַלטונג צאָלט אים נישט אויס רעגולער די פענסיע".

„מיטוואָך דעם 22 ה. מ. איז ביי די שוחטים געווען יום-טוב. דער טאָג איז ביי זיי באַצייכנט געוואָרן, ווי אַן אָנהויב פון אַ נייער „ערע", ווען דאָס שחיטה-געלט וועט מען איינצאָלן „דעם קריסט ביים פענסטערל" און פון „קריסט ביים פענסטערל" רעגולער דעם געהאַלט אָפנעמען".

„דער אָפמאַך וואָס ה' פיזשיץ האָט געשלאָסן מיטן שטייער-נאַטשעלניק, וועגן צאָלן דעם שטייער-אַמט, קליינע 100 זל. חודשלעכע ראַטעס, כדי אַזוי אַרום צו באַנטלאַסטן די גמינע פון די אויף איר וואַקסענדע חובות און כדי ריין צו מאַכן דעם שפּיטאָל-בנין פון שטייערן-היפּאָטעק איז נישט דערהאַלטן געוואָרן און... די חובות וואַקסן. שטראָפן פאַר נישט איינצאָלן קיין הכנסה-שטייער פאַר די שוחטים מערן זיך".

„די גמינע-טעטיקייט, אין ביאַלע, האָט זיך אין יאָר 1935 פאַנאַנדערגעוואָקסן — מען האָט אַנגאַזשירט נאָך אַ באַאַמטן אין דער גמינע-קאַנצעלאַריע".

„דער סטאַראָסטע האָט פאַראָרדנט: פון 22 ה. מ. זאָל די גמינע איבערגעבן די שחיטה-אַדמיניסטראַציע אין די הענט פון אַ ספּעציעל באַשטימטן מאַגיסטראַט-באַאַמטן, וועלכער זאָל איינקאַסירן אַלע שחיטה-הכנסות און אויסצאָלן: דעם שטייער-אַמט אויפן רעכנונג פון די פאַרלעגענע שולדן 25 פּראָצ. פון דער ברוטאָ שחיטה-הכנסה (אַן ערך פון 700 זל. מאָנאַטלעך) 2 פּראָצ. פאַרן אינקאַסענט און פון די איבערגעבליבענע 73 פּראָצ. דאַרף יעדן שבת אויסגעצאָלט ווערן: דעם מו"צ, די שוחטים, מנקרים און דעם רב'ס אייניקל עמעריטור. קיין שום אַנדערע אויסגאַבן דאַרף פון דער שחיטה נישט געמאַכט ווערן".

„אַ דעלעגאַציע פון דער גמינע-פאַרוואַלטונג האָט זיך פאָרגעשטעלט פאַרן סטאַראָסטע און געבעטן צוריקציען די פאַראָרדנונג, ווייל זי מאַכט אוממעגלעך יעדע ווייטערע קהלה-טעטיקייט אין ביאַלע. דער סטאַראָסטע האָט די פאַראָרדנונג נישט צוריקגעצויגן און האָט געהייסן — רעקורירן אין וואָיעוואָדסטווע".

„מיטוואָך אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פאַרוואַלטונג וועגן דעם ענין און זי **האָט נישט** באַשלאָסן אָנצוגעבן זיך אין דעמיסיע".

„דער קהלה-ראַט איז נישט צונויפגערופן געוואָרן".

„נעכטן דאָנערשטאָג האָט דער באַשטימטער דורכן סטאַראָסטע „שחיטה-אינקאַסענט", דער מאַגיסטראַט-באַאַמטער ה' דאָראָש איבערגענומען זיינע פונקציעס".

* * *

אין „ביאַלער-וואָכנבלאַט" № 3 פון 17-טן יאַנואַר ה. י. אין אַן אַרטיקל א. נ. „דער קהלה בודזשעט אויפן יאָר 1936", שרייבן מיר וועגן דער קהלה קאַנצעלאַריע.

מיר מוזן ענערגיש און קאַטעגאָריש אַרויסטרעטן קעגן פאַרגרעסערן דעם גמינע-פערסאָנאַל מיט אַ ביוראָ-געהילף. דער טעטיקייטס-קרייז פון דער ביאַלער קהלה איז אַזוי קליין, די פערעספעקטיוון דעם קרייז אויסצובּרייטערן, זענען אַזעלכע שוואַכע, אַז צונעמען נאָך אַ באַאַמטן איז אומנויטיק. דער גמינע-בודזשעט איז אַזוי אויך צופיל איבערגעלאַסטעט מיט געהאַלטער און פענסיעס, אַז פאַר פּראָדוקטיווע צוועקן בלייבט גאָרנישט, אַבסאָלוט גאָרנישט. די דאָזיקע און פרנסים דאַרפן זיך וועגן דעם גוט פאַרטראַכטן".

וועגן די חובות

אין בודזשעט אויף 1935, איז אויך פּרעלימינירט געוואָרן אַ סומע פון 9.000 זל. אָפּצוצאָלן חובות, אָבער אויסגעצאָלט איז געוואָרן נאָר... 1.300 זל. און היינט פּרעלימינירט מען ווינציקער 10.500 זל. מוועט צו ווייט דערגיין. אויב די חובות וועלן אָפּגעצאָלט ווערן אין אַזאַ „האַסטיקן" טעמפּאָ, ווי ביז איצט. דער קראַנקער קאַסע-חוב וואַקסט, די וואָקסל פאַרפּליכטונגען שטייגן (1935 — 2.276 זל., 1936 — 6.000 זל.) דער סקאַרב חוב איז דעסטגלייכן געשטיגן. צו וואָס וועלן מיר דערגיין, אויב מוועט נישט אויסאַרבעטן און רעאַליזירן קיין פּלאַן פון אַ שטופנווייזער דערליידיקונג פון אַלע חובות. אויב סוועט אַזוי ווייטער גיין, זעט זיך פאָר, אַז דעם עטאַט וועט איינמאָנען אַ... קאָמאָרניק אָדער אַ קאָמיסאַר און וועט פאַרווענדעט ווערן בלויז אויף צו באַצאָלן חובות. דער ראַט, אָננעמדיק דעם בודזשעט, דאַרף זיך איבער דעם פאַרטראַכטן.

וועגן עטאַט

„דער עטאַט איז נישט קיין פּראָגרעסיווער. די צאָל-פּראָפּאָרציע צווישן אַ פאַרמעגלעכן און נישט פאַרמעגלעכן איז אַ צו קליינע.

סדאַרף אַמשאַרפסטן קריטיקירט ווערן דער סיסטעם פון „שוינען די היימישע קעשענעס", וואָס אונזערע דאָזיקע האָבן איינגעפירט ביים אויסמעסטן און איינמאָנען דעם עטאַט.

ווער סוויל אויספּרעסן פאַר זיך, אָדער פאַר אייגענע אַ קלענערן עטאַט, פאַרן פּרייז פון נישט מסור'ן. מוז עפּנטלעך געסטעמפּלט ווערן און נישט קריגן וואָס ער וויל.

די פאַרוואַלטונג און ראַט-מיטגלידער, דאַרפן זיך אויפהויבן אויף דער געהעריקער הויך און וויסן, אַז זיי זיצן אין גמינע נישט „איינצוהיטן" די היימישע, נאָר צו אַרבעטן געזעלשאַפטלעך לטובת אַלע. דער אויסגעמאָסענער עטאַט דאַרף ווענינגסטנס אין 70-80 פּראָצענט איינקאַסירט ווערן, נישט ווי ביז איצט.

די פאַרוואַלטונג דאַרף אין די פאַלן זיין ווייניקער נאָכגיביק און ביי די אַלע וואָס קאָנען צאָלן, מיט דער גאַנצער קאָנסעקווענטקייט איינמאָנען".

* *

די אויבן געבראַכטע פאַקטן ווייזן אין וואָס פאַר אַ לאַגע די גמינע געפינט זיך. די ציטאַטן באַשטעטיקן, דאָס מיר האָבן נאָך אין יאַנואַר ה. י. דאָס פאָראויס געזען.

די שוחטים האָבן זייערס. מוועט זיי מיטן „טראַמוויי" צופירן צום אַרבעטספּלאַץ, מוועט זיי ביים „פענסטערל" די פענסיעס אויסצאָלן (זיכער וועלן זיי עס פועלן ביים סטאַראָסטווע) נישט נאָר שבת, נאָר אויך מאָנטאָג און אַלץ וועט זיין אין בעסטן אָרדנונג. צו וועט עס אָבער אַזוי זיין אויך נאָך יאַנואַר 1937 וועט מען זען. צו וועט זיי דאַמאָלסט אויך דאָס „פענסטערל" אויסצאָלן די פענסיעס מיט אַ „טראַמוויי" אַלס צוקולאָג, איז אַ גרויסע פראַגע. מעגלעך, אַז זיי גמינע-פאַרוואַלטונג וואָלט מיט זיי געדאַרפט שליסן אַזאַ אָפּמאַך.

* *

די האַלטונג פון דער גאַנצער גמינע פאַרוואַלטונג איז זעער אַ פאַרדראָסיקע. סמאַכט דעם איינדרוק, אַז סאיז זיי אַ שאָד צו שיידן זיך מיט די בענקלעך און כאָטש נאָך צוויי מאָנאַטן זיין „טעטיק".

נאָך מער פאַרדראָסיק איז, וואָס דער ציוניסטישער דאָזער האָט נישט באַראַטנדיק זיך מיט קיינעם פון דער אָרגאַניזאַציע אַזאַ וויכטיקע פראַגע אַליין דעצידירט. זאָל עס ווענינקסטנס געזאָגט ווערן, אַז זיין האַנדלונג איז מער נישט ווי זיינע אַליין. די אָרגאַניזאַציע-מערהייט וואָלט זיכער געווען צופרידן, ווען די פאַרוואַלטונג פון דער קהלה דעמיסיאָנירט, ווייל אויב אַ „שחיטה-קאָמיסאַריאַט" איז דאָ, טאָ נאָך וואָס דאַרף נאָך אַ פאַרוואַלטונג זיין?

אַ פאַרוואַלטונג, וואָס זאָל נישט האָבן די מעגלעכקייט עפּעס צו טון איז **נישט נויטיק**.

חיים מיאָדעק.

וואַל-קאַלענדאַר צום קהלה-ראַט

20. 7. — 28. 8. — פאַרעפנטלעכן די וויילער-רשימה און דאָס אַריינטראָגן וואַל-רעקלאַמאַציעס.

28. 7.—6. 8.—דאָס אַנטשיידן די וואַל-רעקלאַמאַציעס דורך דער רעקל. קאָמיסיע.

7. 8. — 16. 8. — דאָס אַריינטראָגן אָנקלאַגעס צו דער אויפזיכט-מאַכט קעגן די באַשלוסן פון דער רעקלאַמאַציע-קאָמיסיע.

16. 8.—17. 8.— איבערשיקן דער אויפזיכט-מאַכט צום באַשטעטיקן די וויילער-רשימה.

17.8.—24,8. — דאָס אַנטשיידן דורך דער אויפזיכט-מאַכט די אָנקלאַגעס און באַשטעטיקן די וויילער-רשימה.

29.8. — לעצטער טערמין פון מעלדן די קאַנדידאַטן-ליסטעס. טאָג און אָרט שטימען.

31.8. — לעצטער טרמין פון צוריקציען, דערגענצן אין פאַרייניקן קאַנדידאַטן ליסטעס.

2.9. — לעצטער טערמין פון פאַרעפנטלעכן דורך דער וואַל-קאָמיסיע די קאַנדידאַטן-ליסטע. 6.9. — וואַלן.

ידידי-בריוועלעך

ב"ה ועש"ק לסדר „הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים"

ידידי!

לעולם ווען סאיז השנים כתקונן, וואָלט איך איצט, אין דער צייט פון אויגוסט-סעזאָן, נעפּראַוועט וואַקאַציע אין דאַמאַטשעווע ביי אַ קרול, פּאָקער (רעמי איז דאָרט נישט מאָדערן), אָדער כאַפּן אַ פלירט מיט סעזאָן-באַקאַנטע, וואָרים וועגן וואָס איז דאָ צו שרייבן? דערמאָנען דעם עולם, אַז סאיז „שבת חזון", ווען דער גרויסער נביא דערשיינט אויף דער טריבונע און דונערט מיט זיין נביא-שטימע און רופט הימל, ערד, נאַטור און מענטש, אַז זיי זאָלן הערן גאָטס ווערטער און זיין הויפּט-אָנקלאַגע איז: „בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי". קינדער, וועלכע איך האָב דערצויגן און דערהויבן און זיי פאַרלייקענען די עקזיסטענץ פון אַ יידיש פאָלק... זיי רעכענען זיך בלויז פאַר אַ רעליגיעזע סעקטע — און זאָגן: אַז דער ייד האָט נישט מיט וואָס צו שטאָלצירן, טאָר נישט אפילו פּראָטעסטירן ווען משלאָגט און מען באַרויבט אים. פאַרקערט, ער דאַרף מצדיק זיין את הדין מפני מה יאמרו הגוים, טאָמער פרעגט מען, וואָס באַדייט דאָס פאַרמאַכן אין אַ פּראָסטן דינסטאָג דאָס געשעפט אויף צוויי שעה.

אַזעלכע וועלכע דערנידעריקן זיך אַליין און שטעלן אַנדערע העכער פון זיך, אַזעלכע רופט אָן דער נביא „קציני סדום" און „עם עמורה".

שוין 18 הונדערט מיט 68 יאָר ווי מיר פּראַוועון דעם „שבת חזון" און הערן די אָנקלאָגע פון דעם גרויסן נביא און דאָך האָבן זיך נאָך די קראַנקע נישט אויסקורירט, ביז היינטיקן טאָג בויגן זיי די קעפּ און נעמען אָן לייכטגלויביק יעדע גזרה און ברענגען אַריין נידערטראַכטיקייט, שפלות, אַסימילאַציע אין אונזער מחנה. דאַריבער ווערן „ארצכם" — אייערע אַסימילירטע לענדער „שממה" — פאַרוויסטעט. „עריכם" — אייערע אַסימילירטע שטעט „שרופות באש" — פאַרברענט דורך דעם פייער פון אַנטיסעמיטיזם... „אדמתכם" — אייער אייגן לאַנד ארץ-ישראל „לנגדיכם" — אין אייער קעגנוואַרט, „זרים אוכלים אותה" — עסן און גענ[יס]ן פרעמדע פון איר. די אַמאָליקע בעלי-בתים, די אַמאָליקע איינוווינער לאָזט מען נישט צו... מהאַלט אין איין זוכן פרעמדע לאָסקע, פרעמדע מנהגים, פרעמדע אידעאַלן... טאָ זאָלן פרעמדע עסן און געניסן פון אייער לאַנד... אַלע יאָר שרייבט מען וועגן דעם. איך מיין, אַז אַלע ווייסן, אַז סאיז „שבת חזון" ובפרט היינטיקס יאָר האָט אונז נישט געפעלט אַזעלכע שבתים און מיין דערמאָנען איז איבעריק.

מיין רעדאַקטאָר הייסט מיר אַפילו שרייבן אַ פעליעטאָן און אַ טעמע האָב איך גראָד, ספּעלט מיר נאָר דער נאָמען, דאָס קעפּל הייסט עס. אייגנטלעך האָב איך אַ סך קעפּלעך פאַר דעם פעליעטאָן. איך קלער נאָר וועלכעס וועט זיין פּאַסנדער. דער שטאָט נאַר, אַ נאַר דאַרף קיין מסור נישט (ער קאָן אַליין), אָדער אַז מגיט אַ קלאַפּ אין טיש, רופט זיך אָן די שער...

איך קאָן אויך שרייבן אַפילו וועגן צוויי לעצטע דערפינדונגען, וואָס אַ היגער, דווקא נישט קיין אינזשיניער, נאָר אַ גאַנץ געוועינלעכער חי וקים האָט דערפונדן, דאָס איז אַזעלכע מיטלען צו פאַרטייטיקן דעם האָנאָר (אויב מבאַזיצט אַזעלכעס), איין מיטל הייסט „פּיטש-פּאַטש", וועלכעס ווערט באַנוצט נאָר ביי פּיזיש שוואַכע, ווייל ביי פּיזיש שטאַרקערע ווירקט עס פּונקט להיפך.

דאָס צווייטע מיטל הייסט: „קיי און שפּיי", דאָס ווערט באַנוצט ביי פּיזיש שטאַרקערע. מדאַרף נאָר אָנזאָגן געבן און אָנווענדן דאָס מיטל נאָר ווען דער פּיזיש שטאַרקערער איז פאַרטראַכט און מערקט גאָרנישט און תיכף גאַכן אויספירן דעם עקספּערימענט מאַכן ויברח, אָדער פאַרבאַריקאַדירן זיך מיט אַ טיש, שטילן וכדומה, זאָנסט איז חיות נישט זיכער. פּאָרלויפיק איז געמאַכט געוואָרן די עקספּערימענטן — די רעזולטאַטן זענען נאָך נישט באַוווּסט. פּלייכט וועלן נאָך געמאַכט ווערן נאָך אַזעלכע עקספּערימענטן. דערווייל איז דער האָנאָר נישט געראַטעוועט, פאַרקערט אַ סברא גאָר, אַז אַזעלכעס איז גאָר ביים דערפינדער נישט בנמצא. אויף מיר אַליין האָט דער דערפינדער געמאַכט אַ פּרובע מיט דעם „קיי און שפּיי" מיטל אין דער אָנוועזנהייט פון דריי קען-ברידזש-ער פּראָפעסאָרן. די ערשטע עטלעכע מינוט האָט עס אויף מיר כמעט גאָרנישט געווירקט. מעגלעך דערפאַר, ווייל איך בין געווען פאַרטראַכט און האָב זאָגאַר נישט געהערט און נישט געזען, וואָס מרעדט, נעבן וועמען איך זיץ און וואָס מען טוט. ערשט נאָך עטלעכע מינוט האָט עס אָנגעהויבן ווירקן. ווען כהאָב אויפגעוואַכט איז שוין דער דערפינדער געווען ווייט פון מיר, איך האָב נאָר געהערט ווי ער שעפּטשעט עפּעס מיט די ליפּן אַזעלכע געהיימניספולע ווערטער ווי מען הערט אַמאָל פון שכּורים, מעסער-שטעכער און כוליגאַנעס. די רעזולטאַטן וועלן געוויס זיך אַרויסווייזן שפּעטער, דערווייל האָבן די פּראָפעסאָרן מיר געאַסערט דריסת הרגל אויף שבעת ימים און דעם דערפינדער אויף 14 טאָג אין דעם אָרט ווו דער עקספּערימענט איז פאָרגעקומען.

די קען-ברידזש ער פּראָפעסאָרן האַלטן אַפילו נישט פון די מיטלען, איבערהויפּט זאָגן זיי, אַז דאָס איז שוין אַלטע אַלטע מיטלען, מיט וועלכע יעדער רויער יונג, יעדער פּאַסקודניק האָט פאַרטייטיקט זיין האָנאָר אין אַ שענק און אַנדערע אַזעלכע מקומות אין גאָר אַלטע צייטן נאָך, דאָך האַלט איך, אַז

אין אַ הייסן שבת נאָכמיטאָג

(בילד)

אַ צעשראַה'טע איז די זון געהאַנגען איבער[illegible] שטעטל, פונאַנדערשפּרייטנדיק אונטער זיין זשוואַבקייט, פוילקייט און מידקייט. שטילע און פאַרחלשטע זענען שטעטלדיקע גאַסן געלעגן אויסגעצויגענע אין דער לענג און ברייט, איינגעהילטע אין שטויב פון די — פון צייט צו צייט דורכפאָרנדע אויטאָס און פירן. געציילטע אַדורכגייער האָבן מיט פוילע טריט באַהאַלטענע אין שאָטן, פאַמעלעך זיך אַדורכגעשלעפּט ווי נישט וועלנדיק צושטערן די שבת'דיקע מנוחה'דיקייט... בלויז אויף איין אָרט — ביי די ברעגעס פון טייכל קושנאַ איז די באַוועגונג געווען אַ גרויסע. פון אַלע זייטן, דורך אַלע וועגן, דורך לאַנגע ברייטע גאַסן, דורך שמאָלע און צעדרייטע הויפן אין געסלעך, דורך מיט קאָרן באַוואַקסענע פעלדער און בלאָטיקע פייכטע לאָנקעס האָט מען אַהין געשטראָמט. איינציקווייז, פאָרווייז, גרופּנווייז, באַהאָנגען מיט באָד־מכשירים, בייטלען מיט עסן, פלעשער, פעק, קוישן (אַזוי ווי צו יציאת מצרים...) — האָט מען געאיילט אַהין — צום געבענטשטן אָרט — — צו דער פּלאַזשע.

* * *

די ביידלאַך פאַר דער פּלאַזשע פאָרנט (פאַרשטייט זיך די — יידישע) זענען איינגעאָרדנט לויטן נייעסטן סיסטעם. פאַראַן קאַבינעס צום אָנטון און אויסטון זיך. סאיז דאָ אַ ראַדיאָ, אַ „טואַלעט"־צימער א. אַ. וו. ספּעציעלע ווענטילאַטאָרן רייניקן די לופט אין די אָפּטיילונגען און דער עיקר איז די גאַרדעראָבע, וווּ די מלבושים און די זאַכן וואָס ליגן אין זיי זענען מער ווי זיכער... נישט קוקנדיק אָבער אויף דעם, וואָס די לופט איז פאָרט אַזאַ „גוטע", וואָס די ביידלעך ווערן אָפט געריינקט און געוואַשן, וואָס די מלבושים זענען אַזוי זיכער, אַז קומענדיק מיט צעריסענע שיך גייט מען אַ היים מיט נייע און, אַז סגליגט אָפּ מיט אַ פּאָר איבעריקע זלאָטעס אין קעשענע אויך, ווילן אַ סך מענטשן נישט געניסן פון די אַלע „באַקוועמלעכקייטן" און גייען ליבערשט זיך באָדן אויף דער לאָנקע ביי די ברעגעס פונם טייכל — אויף דער „פּלאַזשע".

* * *

פון קיינעם נישט באַשטימט, פון קיין געזעץ נישט באַשטעטיקט, בלויז ווי אַ צייכן פון דער „אָוושעם"־צייט — איז די פּלאַזשע געוואָרן צעטיילט אויף צוויי טיילן — אַ „יידישע" און אַ „פּוילישע". די גרענעץ צווישן ביידע „פּליאַזשעס" איז זער אַ סימבאָלישע — אַ זומפּ, ווי אַן אָנדייטונג, אַז אויף אַ זומפּיקן באָדן איז דאָ אָרט פאַר נאַציאָנאַלע און ראַסן אַנטאַגאָניזמען.

* * *

אויף דער „יידישער פּלאַזשע" דאָס הייסט אויף דער בלאָטיקער לאָנקע שטייען, זיצן, ליגן, און קניען. פאַרשידענע גרופּקעס און גרופּעס מענטשן. פאַרשידן זענען די גרופּעס. פאַרשידענע לויט זייער אָפּשטאַם, געזעלשאַפטלעכער שטעלונג, אָרגאַניזאַציאָנעלער אָנגעהעריקייט, קלאַסן, און כאַראַקטער. כמעט פאַר אַלע גרופּעס דינט אַלס „באַנע" — אַ פּעקל מלבושים.

אָט זיצט אַ גרופּע יינגעלייט. זיי זינגען, טאַנצן, שפּרינגען, גייען אויף די הענט, שטייען אויפן קאָפּ, אָדער מאַכן פאַרשידענע אַנדערע קאָזשאַלקעס... אַביסל אָפּגערוקט זיצט אַ חברה, אויסגעזעצט אין אַ קרייז און הערן זיך צו מיט אָנגעשפּיצטע אויערן צו דעם, וואָס זיצט אין מיטן און לייענט דעם פינף־גראָשנדיקן העפט — „דער סוד פון ליבע".

אַביסל העכער זיצט די גאַנצע רעוויזיאָניסטישע „קאָמענדאַנטור", אַלע „ברית'ן" זענען דאָרט פאַרטרעטן. פאַרטראַכטע האָבן זיי געקוקט אויף דער זון, ווי וועלנדיק אפשר דאָרט געפונען אַן ענטפער אויף דער „פּאָלקס־פּעטיציע".

אָפּגערוקט און אָפּגעזונדערט פון זיי סטאַנציאָנירט דער גענעראַל־שטאַב פון דער ציוניסטיש־סאָציאַליסטיש, באָרכאָוויסטיש מאַרקסיסטיש חלוצישער פּיאָנערן־פּאַרטיי. דער טריבון פון דער „פּאַרטיי", דער געוו. רעדאַקטאָר און היינטיקער קאַנדידאַט אויף אַ דאָזאָר טענהט עפּעס העפטיק אַריין, מיט עטלעכע מיידלעך זיכער, אַז זיי זאָלן שטימען פאַר אים ביי די נאָענטסטע גמינע־וואַלן...

העט אַרויף, האָט זיך גרופּירט די שטעטלדיקע שמענדריק־אינטעליגענץ. די אַלע, וועמענס עלטערן האָבן געהאַט די מעגלעכקייט זייערע קינדער צו לערנען אין מיטל־ אָדער הויך־שולן. אָפּגעזונדערט זענען זיי געזעסן, ווי עס פּאַסט פאַר דער „עליטע". מהאָט דאָרט גערעדט געציילטע ווערטער, געלאַכט מיט אַ דיסקרעטע קיצלדיק געלעכטערל. בכלל האָבן זיי זיך געהאַלטן אין רעזערוו מיט דער נויטיקער „פּאָרציע זעלבסט־ווירדע און זעלבסט־באַהערשונג". אויף זיי איז געווען צו באַמערקן די „אָוושעם"־צייט. פון איין זייט די ראַסן גרענעץ, פון דער צווייטער זייט די זשאַרגאָנאָווע מאַסע, פון דער דריטער זייט דער זומפּ און פון דער פערטער זייט — זיי אַליין... מיטן ספּעציפישן שמענדריק־ריח.

האַרט ביים ברעג, ווי סוואַקסן שוין די פּליסניק־גראָזן זענען געזעסן אַ כאַפּטע באַיאָרטע יידענעס און כסדר באַוועגט די הענט פון די בייטלען צום מויל... לויט זייער קוקן מיט די תאווה'דיקע אויגן און לויט זייער באַוועגן מיט די אָנגעגוידזערטע גאָמבעס האָט מען געקענט פאַרשטיין, דאָס זיי טרייבן אַביסעלע רכילות... און זוכן אַ געלעגנהייט נאָך אַ מאָל צו פאַרזוכן דעם טעם פון זיין יינג...

אין סאַמע מיטן פון די גרופּקעס איז זיך אַ חברה געלעגן אויסגעצויגן. די קעפּ פאַרריסן, הויך טומלדיק און האָפערדיק ווי ספּאַסט פאַר עסקנים, כלל־ישראל־פאַרזאָרגער, און דאָזאָרעס געוועזענע, היינטיקע און צוקונפטיקע. ווירקלעך לויט די באַוועגונגען פון זייערע ליפּן, לויטן שוויצן פון די פּליכן, וועלכע האָבן געגלאַנצט אַנטקעגן דער זון, ווי ריין אויסגעשייערטע טעלער, לויטן שאָקלען זיך פון די בייכלעך און לויטן מאַכן מיט די הענט בעת'ן רעד'ן, האָט מען פונדערווייטנס נאָך געקענט מערקן, דאָס זיי רעדן וועגן כלל זאַכן, וועגן זייער געטרייע מסירות נפש'דיקע אַרבעט לטובת די מאַסן ווי אויך וועגן נייע פּלענער, ווי אַזוי אויך אויף ווייטער צו באַגליקן דעם עם־ישראל מיט זייער כלל־טוערײַ

* * *

אַ גאַנץ באַזונדער אָרט האָבן פאַרנומען די „פּאָרלעך", דאָס זענען נוריש־געבאַקענע יינגעלייטלעך מיט זייערע „ווייבלעך". די איידעמלעך אויף קעסט אָדער ווי מרופט עס היינט „אַ מאַן פאַרן עסן", זענען זיך געלעגן גרייט אויסגעצויגן לעבן די „מאַדאַמאַלאַך" און שמייכלענדיקע, צופרידענע געלאַשטשעט זיך צו דער זון ווי יונגע ניי־געבוירענע קליינע קעצלעך. טייל פון זיי האָבן בשעת מעשה אויך געפירט אינטימע שמועסן, קוקנדיק מיט היים־פאַרליבטע נדן־בליקן. עטלעכע פון זיי האָבן נישט האָבנדיק שוין מער צו ציפּן פון די מיטגעבראַכטע קוישלעך — געצופּט דאָס גראָז אַרום זיך...

* * *

אין טייך ביי די העל־זומפּיקע ברעגעס האָבן קינדער זיך געשפּילט, פּליסקענדיק זיך מיט די הענטלעך, פריילעך שטיפּענדיק און שרייענדיק. יונגע ווייבלעך און אַלטע מיידלאַך האָבן זיך „געלערנט" שווימען, שרייענדיק דערביי פון שרעק און לאַכנדיק פון פאַרגעניגן... חסידישע בחורימלעך מיט סמנים פון די ערשטע שפּראָצונגען האָבן — פון זייערע אַרומגעצוימטע ביידלעך בגנבה דורך שפּאַרונעס געוואָרפן תאווה־בליקן צו דעם „שיינעם מין".

* * *

אויפן זילבערגלאַנציקן טייך־שפּיגל האָבן זיך שיפלעך געגליטשט. פונדערווייטנס האָט זיך דערטראָגן דער עכאָ פון אַ סענטימענטאַלן טאַנגאָ אויסגעמישט מיטן געצוויטשער פון די פייגל אין דערנעבנדן וואַלד. און אין אַלגעמיינעם כאָר פון: רייד, געלעכטער, געזאַנג, פייגל־געצוויטשער און געשרייען, האָט זיך אָפט אַריינגעריסן דאָס נישט דרייסטע קוואַקערײַ פון די זשאַבעס אין די אַרומיקע זומפּן.

— — — —

שטילע און פאַרחלשטע זענען שטעטלדיקע גאַסן און געסלעך געלעגן אויסגעצויגענע אין דער לענג, אין דער ברייט און אין קרייצן, איינגעהילטע אין שטויב, וואַרטנדיק אויף זון־פאַרגאַנג, ווען מענטשלעכע פיס וועלן זייערע טראָטואַרן און שטיינער אויפמונטערן און אויפלעבן... — — —

אַ חברה פּלאַזשע־זיצער.

אַזאַ דערפינדער איז נישט קיין געוויינלעכער בשר ודם און איז ווערט מזאָל אָנשרייבן וועגן אים אין אַ היגער אָדער גאָר וואַרשעווער צייטונג אַן אַרטיקל ווי אויך זיין ביאָגראַפיע.

זיץ איך טאַקע און קלער „טפה זו מה תהא עליה" אויף וואָס זאָל איך פאַרווענדן דעם טראָפּן טינט? אויף שבת חזון, אויף אַ פעליעטאָן, צו אויף די לעצטע דערפינדונגען „פּיטש־פּאַטש" און „קיי־שפּיי"? און באַשליס טאַקע, אַז וועגן „שבת חזון" ווייסט מען נאָך פון פאַר אַ יאָרן. דער פעליעטאָן און וועגן די דערפינדונגען וועט נישט זוויער ווערן ווען כ'וועל שרייבן אַ צווייטן מאָל און איך נעם אורלויב. דערמאָנט מיר אָבער דער רעדאַקטאָר וועגן דער אָנשיקעניש „קהלה־וואַלן" און דאָ האָב איך שוין געמוזט רעזיגנירן פון אורלויב. ווייל באמת האַלט איך עס פאַר אַ אָנשיקעניש, נאָך דאָס האָט אונז גע[illegible] צום גאַנצן רימל פון דעם „מזל"־דיקן שפע פון געשעענישן, בויקאָט־אַקציעס, פּאָגראָמען, אָפענסיוועס און סתם־שלעגערייען, האָט אונז אויסגעפיילט גראָד דאָס: קהלה־וואַלן אויפן גאַנצן פראָנט — אין אַלע שטעט און שטעטלעך אין דער מדינה. אין נאָרמאַלע צייטן וואָלט אַ דעקרעט וועגן נייע קהלה־וואַלן אַרויסגערופן אַ פרייד, די וואַלן וועלן דאָך נאָכאַמאָל אויף אַ אונבאַשטרייטבאַרן אופן, ווייזן דער וועלט דאָס אייגנטלעכע פּנים פונם יידישן קיבוץ. און די דאָזיקע וואַלן וועט נאָכאַמאָל קומען צום אויסדרוק דער שקר פון די כל'ערליי נאָמינירטע און בולט באַווייזן, אַז זיי האָבן קיינעם נישט אונטער זיך, אין בעסטן פאַל קליינע מינדערהייטן.

פרישע וואַלן וואָלטן באַדייט — אַן אַנטגילטיקער קאַמף מיט די אַלע, וואָס האָבן מיט זייער פאַרקריפּלטער טאַקטיק צוגענומען דאָס לעצטע ביסל אויטאָנאָמיע רעכט פון דער קהלה, זיי וואָלטן געגעבן אַ געלעגנהייט צו סאַנירן די צווישן יידישע באַציונגען.

היינט אָבער איז די זאַך פיל שווערער. וואַלן איז דער פּשט מלחמה, אויפרייצונג, צעריסנקייט, ברוגזער, פונאַנדערפאַל אויף סעקטן, כתות, פּאַרטייען און גרופּירונגען. פרעגט זיך: צי מעגן מיר זיך פאַרגינען היינט אין אָנבליק פון דער טיפער יידישער טראַגיק, אויף צאַנקערייען און קריג? האָבן מיר דאָס רעכט צו פאַרגינען זיך אַזאַ לוקסוס, ווי באַווייזן די אינערלעכע אייטערדיקע וואונדן פון דער יידישער צעריסנקייט און הילפלאָזע צעשפּאָלטנקייט דער אונז אַרומרינגלענדער אַנטיסעמיטישער גאַס?

אויב ספּאַלט נאָך איין עמיצער פון די נאַראָדאָווע „זקני־ציון" פאַלסיפיקאַטאָרן צו רעדן וועגן דער סכנה פון יידישער אחדות און אינטערנאַציאָנאַלער יידישער סאָלידאַריטעט — וועט דאָך די דאָזיקע „סכנה" צעבלאָזן ווערן כהרף־עין בעת דעם אָנקומענדן וואַל־קאַמף... איז שוין יאָ נגזר געוואָרן די גזרה פון וואַלן — וועלן דעם דאָזיקן עלעמענטאַרן עקזיסטענץ — אינסטינקט באַווייזן די אַלע וואָס גייען צו די וואַלן? וועלן זיי פאַרשטיין, אַז די דאָזיקע וואַלן דאַרפן פאַרקומען אונטערן צייכן פון פּשיטיק, מינסק און מישלעניץ?

אויף דעם פאַרווענד איך טאַקע דעם טראָפּן טינט און שרייב צו די אַלע וועלכע גרייטן זיך צום קאַמף. געדענקט ביאַלער יידן אין וואָס פאַר אַ מצב מיר געפינען זיך. געדענקט, אַז דער יידישער שלום, דער יידישער אחדות איז היינט אַמנויטיקסטן. איך מיין, אַז סאיז גאָרנישט אַזוי שווער צו פאַראייניקן אַלע גרופּירונגען און ריכטונגען, אַז זיי זאָלן שיקן זייערע דעלעגאַטן אום צוזאַמען אויפצושטעלן די קאַנדידאַטן־ליסטע פון „אנשים חכמים ונבונים וידועים", אנשי אמת שונאי בצע. סגעפינען זיך זיכער אַזעלכע אין ביאַלע. די איניציאַטיוו צו דעם דאַרף נעמען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע. קודם כל אַדורכפירן אַ פאַראייניקונג צווישן אַלע ציונים און רעוויזיאָניסטן, נאָכער מיט כל־ישראל.

ווען די נשמה איז באַשאַפן געוואָרן, האָט זי זיך געשטעלט פאַר דעם כסא־כבוד פונם כביכול און האָט געפרעגט: האָסט באַשאַפן רבש"ע, אַ יצר־טוב מיט אַ יצר־רע, וועלכע וועלן אויף מיר האָבן די גלייכע מעגלעכקייט פון ווירקונג, ביידע זענען דיינע קינדער, ביידע אַלזאָ, אַ אָפּשיין פון דיין גרויסקייט און אַלמעכטיקייט און איך דאַרף זיך דאָס קעגנשטעלן דיינע שליחים? איז דאָס דען מעגלעך? בין איך דען בכח, איך קליין נעבעכדיק נשמה'לע? און טאָמער אַמאָל — טענה'ט זיך ווייטער אויס די נשמה — טאָמער טאַקע איז מיר גובר דער יצר־הרע און איך גיי אין זיינע דרכים, לויט זיינע אָנווייזונגען — טאָ וועסטו מיך טאַקע דעריבער שטראָפן? פאַרוואָס קומט עס מיר אַזוי? איך בין דאָך אַזוי אומשולדיק און ריין, אַזוי נישט געפּרוּווט און נאַאיוו און דיינע יצרים זענען דאָך דורכגעטריבענע, ראַפינירטע, פּקחות'דיקע און מלא וגדוש'דיקע מיט לעבנס־חכמה, לייט... דאַרויף האָט דער נשמה דער אויבערשטער געזאָגט אַזוי צו זאָגן: איך גיב דיר — בחירה חפשית, פרייע וואַל־מעגלעכקייט, גיי אַראָפּ אין דעם ערדישן אָפּגרונט און ווייל ווי דו ווילסט, ווי דו פאַרשטייסט.

אויב שוין יאָ וואַלן — זאָלן זיי זיין פרייע וואַלן, אַבסאָלוטע פרייע, נישט אונטערן דרוק פון וועלכן סאיז אויסערלעכן פאַקטאָר און דער עיקר אָן צעיושעטע ווילדע וואַל־קאַמפן. פרייע וואַלן וואָס זאָלן דעצידירן צווישן יצר־טוב און יצר־רע, דער יצר־טוב וועט דאַן זיכער מנצח זיין... וועגן די פּרוּוון און רעזולטאַטן פון אַזאַ פאַראייניגונג ווי איך לעג דאָ פאַר, וועל איך דיר איה"ש מודיע זיין.

ידידך **אורח.**

—:—:—

פון ביאַלער לעבן

פּראָטעסט-פאַרזאַמלונגען וועגן ענין דאַנציג

פרייטאָג איז פאָרגעקומען אַ פּראָטעסט-פאַרזאַמלונג פון פאָרשטייער פון אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציעס אום צו פּראָטעסטירן קעגן די דייטשע פּלענער אין ענין דאַנציק. די פאַרזאַמלונג איז גערופן געוואָרן דורך דער „ים און קאָלאָניאַלער ליגע“, צו די פאַרזאַמלטע האָט גערעדט דער פרעזעס פון דער ליגע דער פּאָלקאָווניק פון 34 פּ.פּ. ה׳ שוויאָנטעצקי. די פאַרזאַמלטע האָבן אונטערגעשריבן אַ געמיינזאַמען פּראָטעסט-רעזאָלוציע. אויך זונטאָג איז פאָרגעקומען אַ מיטינג אינטערן פרייען הימל בכדי צו פּראָטעסטירן קעגן גרייזערן.

די סוחרים-דעלעגאַציע ביים שטייער-שעף

די דעלעגאַציע פון סוחרים-פאַריין אין באַשטאַנד פון די ה״ה: נאָרטמאַן, לוסטיגמאַן, ראַדזינעק איז אויפגענומען געוואָרן דורכן נאַטשעלניק פון שטייער-אַמט ה׳ זאַבלאָצקי זייער העפלעך. דער נאַטשאַלניק האָט צוגעזאָגט די ווייטמעגלעכסטע צוזאַמענאַרבעט מיטן סוחרים-פאַריין לטובת די אינטערעסן פון מלוכה-אוצר און פון די שטייער-צאָלער. נאָך דער קאָנפערענץ ביים נאַטשאַלניק איז די דעלעגאַציע טאָרבעטן געוואָרן צום סעקרעטאַר פון אַמט ה׳ סקולסקי, וועלכער האָט פון זיין זייט געבעטן צו אָרגאַניזירן דאָס ביאַלער סוחרטום און איינטיילן זיי אין בראַנזשע-סעקציעס, צוזאַגנדיק, אַז ער וועט זיך בסדר רעכענען מיט דער מיינונג פון פאַריין און פון די סעקציעס און וועט פון זיי נעמען עקספּערטן מיט וועמענס מיינונג דער שטייער-אַמט וועט זיך רעכענען.

דער איינדריק פון באַזוך ביי דער דעלעגאַציע איז, דאָס: אַן אָרגאַניזירט סוחרטום און אַ שטאַרקן פאַריין האָט אַ מעגלעכקייט ווי געהעריק זיך צו פאַרטייטיקן און אויסווירקן אַ געהעריקע גערעכטע שטייער אויסמעסטונג.

נישטאָ קיין אינטערעס פאַרן וועלט-קאָנגרעס אין ביאַלע

מיר מוזן ליידער קאָנסטאַטירן דעם פאַקט, דאָס די ביאַלער געזעלשאַפטלעכע עסקנים האָבן נישט קיין אינטערעס פאַר דער אידעע פון וועלט קאָנגרעס.

עטלעכע פאַרזאַמלונגען זענען גערופן געוואָרן און אויסער צוויי דריי פּערזאָן זענען נישט געקומען. דאָס אינטערעסאַנטסטע דערביי איז, דאָס אַפילו דער קאַרטעל פון די ציוניסטישע „סטעמפּל - אָרגאַניזאַציעס“ האָבן נישט געפונען פאַר נויטווענדיק צו שיקן זייערס אַ מענטש צו דער פאַרזאַמלונג. וזגם אין וואַרשע האָבן זיי צוגענומען פאַר זיך כמעט דאָס גאַנצע פּרעזידיום.

נישט קויפן ביי יידן

די פּריצים פון ביאַלער געגנט האָבן לעצטנס אָפּגעהאַלטן אַ פאַרזאַמלונג און באַשלאָסן נישט צו קויפן ביי יידן.

צעשטאָכן אַ ייד

אין דאָרף דאַרעשטשעגקע, האָט מען געפונען אַ ...ווער פאַרוואונדעטן ייד. אויף זיין קערפּער זענען ...ווען 14 מעסער-שטעך. מהאָט אים איבערגעפירט קיין בריסק אין שפּיטאָל אַריין, וווּ ער איז געשטאָרבן.

איבערגעפאָרן אַ יינגל אויפן שאָסיי

דער 15-יעריקער מעלעץ פון בריסק האָט געוויילט עטלעכע טעג אין מעזשיריטש. צוריק קיין בריסק איז ער געפאָרן מיט אַ פיר. אויפן וועג איז ער אַנטשלאָפן געוואָרן און אַראָפּגעפאַלן פון דער פיר, אינצווישן איז אָנגעפאָרן אַ צווייטע פיר און אים איבערגעפאָרן.

דער אומגליקלעכער איז גוט צעקלאַפּט געוואָרן און זיין צושטאַנד איז אַ ערנסטער. ער געפינט זיך אין היגן שפּיטאָל.

פון לאָמאַז.
וואַלן אָדער... יקום-פורקן

אַ סענסאַציאָנעל געשיכטע האָט זיך דאָ אָפּגעשפּילט ביי דער ערשטער זיצונג פון אונזער וואַל-קאָמיסיע.

נאָכן וויילן דעם פאָרזיצער פון דער קאָמיסיע טרעט מען צו צו וויילן די רעקלאַמאַציע - קאָמיסיע. איינשטימיק ווערט דורך עפנטלעכע וואַלן געוויילט די רעקל.-קאָמ. אָבער ווען סהאָט געהאַלטן ביים אויסוויילן די לעצטע צוויי מיטגל. שפּרינגט אויף דער זון פון היגן קהלה-פרעזעס משה בערמאַן (וועלכער האָט זיך אָן שום רעכט אין דער זיצונג באַטייליגט), פאַרלאַנגנדיק ווידער איבערצושטימען, באשר זיין פאָטער האָט קיין אַמט אין דער רעקלאַמ.-קאָמ. נישט געקריגן.

מצד די שוין געוויילטע איז געקומען אַן ענטפער, אַז: וואַלן וואַלן — איז נישט קיין... „יקום - פורקן“, וועלכע מוזאָל 2 מאָל איבער׳חזר׳ן. האָט דעם פרעזעס זונדל אין אַלעמענס אָנוועזנהייט צעריסן דעם פּראָטאָקאָל פון די שוין פאָרגעקומענע וואַלן און כאַפּנדיק די טעטשקע מיט די וואַל - אינסטרוקציעס איז ער געלאָפן צו דער טיר. אויף דער אינטערווענץ פון די קאָמיסיע-מיטגלידער, האָט ער געצנטפּערט מיט אַ... באַנק איבער די קעפּ. פון „ענטפער“ האָט ערנסט געליטן דער קאָמיטעט-מיטגליד ה׳ י. ג.

אַ דעלעגאַציע האָט אינטערווענירט ביים סטאַראָסטע, וועלכער האָט פאַראָרדנט נייע וואַלן, וועלכע איז פאָרגעקומען אונטער פּאָליציייאישער אויפזיכט און שוין אָן דער באַטייליקונג פון זונדל אַ דאַנק וועלכן אַלץ איז אַדורך אין אָרדנונג.

אַלס פאָרזיצנדער פון דער וואַל-קאָמיסיע איז געוויילט געוואָרן ה׳ יצחק ווינשטיין.

סאיז אויך געוויילט געוואָרן אַ נייע רעקלאַמאַציע - קאָמיסיע פון 5 פּערזאָן.

דער סטאַראָסטע האָט אַרום דער אויבנדערמאָנטער פּאַסירונג פאַרפירט אַן אויספאָרשונג.

אין די אינטערעסן פון „קרן-היסוד“ האָט דאָ געוויילט די לעצטע וואָך דער „קרן-היסוד“-אינסטרוקטאָר ה׳ גאָטעסדינער. די אַקציע האָט געמאַכט 150 זל.

משה שקלאַרוש (לאָמאַז).

פּ. ס. אין די נאָנטסטע נומערן — אַ גענויערן באַריכט וועגן דער טעטיקייט פון דער לאָמאַזער קהלה אונטער דער פרעזעסור פון ה׳ נ. ב.

אויף אַ פילם-סעאַנס אין דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע אין מאָסקווע.

די אויסלענדישע אַמבאַסאַדעס אין ראַטן - פאַרבאַנד באַקומען צוגעשיקט פון צייט צו צייט קינאָ-בילדער פון זייערע היים-לענדער, און אין אַ קרייז פון באַקאַנטע און ספּעציעל פאַרבעטענע געסט, באַקוקט מען דעם צוגעשיקטן פילם. צו אַזאַ מין קינאָ-אָוונט אין אַמבאַסאַדע - לאָקאַל ווערן איינגעלאַדן קודם כל אַלע מיטגלידער פון אויסלענדישן דיפּלאָמאַטישן קאָרפּוס און דאָן הויכגעשטעלטע מלוכה-לייט, סאָוויעטישע דיפּלאָמאַטן און מיליטער-לייט.

אויף דעם לעצטן אָוונט (מיט צוויי וואָכן צוריק) וועלכער איז פאָרגעקומען אין דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע אין מאָסקווע איז געוויזן געוואָרן דער באַקאַנטער פילם „פּיטער איבעטסאָן“, וועלכן מהאָט צו דעם צוועק ספּעציעל צוגעשיקט פון וואַרשע קיין מאָסקווע. צום פילם-סעאַנס זענען געקומען אַלע אויסלענדישע אַמבאַסאַדאָרן און דיפּלאָמאַטן וואָס געפינען זיך אין מאָסקווע, און אַלס איינגעלאַדענע געסט האָבן זיך באַוויזן די סאָוויעטישע מלוכה-לייט מיט זייערע פרויען, אַ גאַנצע ריי סאָוויעטישע שרייבער, זשורנאַליסטן און קינסטלער. אַלע האָבן מיט אומגעדולד געוואַרט אויפן פילם.

ווען סאיז פינסטער געוואָרן אין זאַל, און אויפן פילם-לייוונט האָבן אויפגעבליצט די העלדן און סהאָט זיך אָנגעהויבן אַנטוויקלען דער גאַנג פון דער אַקציע, איז אַלץ אַרום געוואָרן טויט שטיל. מהאָט נאָר געהערט דאָס רוישן פון אַפּאַראַט, קיינער האָט נישט געמאַכט אַפילו די מינדעסטע באַמערקונג בעת דער פילם איז געוויזן געוואָרן. ווען דער פילם האָט זיך געענדיקט און אין זאַל האָבן אויפגעלאָכטן די לאָמפּן, האָבן אַלע שטורמיש אַפּלאָדירט,

אויך די סאָוויעטישע מלוכה מענער און זשורנאַליסטן האָבן שטאַרק געלויבט דעם פילם, אָפּשטעלנדיק זיך ספּעציעל אויף דער רעזשי, אויף די הויפּט-סטאַרס געררי קופּער און ען חאַרדינג. — הגם מיר זענען אָנהענגער פון אַרעאַליסטישן סטיל אין דער קונסט און פון אַ ניכטערן רעאַליסטישן צוגאַנג הן צו לעבנס דערשיינונגען, הן צו קונסט-פאָרמען — האָבן דערקלערט די סאָוויעטישע געסט — מוזן מיר דאָך אויסדרוקן אונזער טיפסטער באַוואונדערונג און אַנטציקונג צוליב דעם דאָזיקן שיינעם פילם. דער רעזשיסער הענרי האַטאַווי איז דאָ דערגאַנגען צום העכסטן שטאַפּל פון ראָמאַנטישקייט און לירישער סובּיעקטיווקייט. מדאַרף באַזיצן אַ הויכן געשמאַק אַ גרויסע קינסטלערישע קולטור און צאַרטקייט און אַ שיצער, בכדי צו קאָנען שאַפן אַזאַ ראָמאַנטיש-באַהויכט קינאָ-בילד. צו די שרייבער און קינסטלער ראָמאַנטיקער איז איצט צוגעקומען אַ פילם-רעזשיסער — אַ ראָמאַנטיקער: הענרי האַטאַווי — דער שעפער פון פילם „פּיטער איבעטסאָן“.

מענער אין געפערלעכן עלטער

דער פילם דערציילט דעם גאַנצן אמת וועגן פיל „מאָראַלישע“ מענער און וועגן פיל „מאָדערנע“ פרויען.

דער פילם דערציילט „טרייע“ חברים, חברות און פריינדינס.

דער פילם: „מענער אין געפערלעכן עלטער“ איז אַ דראַמע פון היינטיקן פאַמיליען-לעבן, וואָס שפּיגלט זיך אָפּ אין אַמעריקע, אין קרייז פון די מיליאָנערן, וואָס האָבן געלט און איינפלוס.

„מענער אין געפערלעכן עלטער“, וועט דעמאָנסטרירט ווערן פון מאָנטאָג אָן אין „אַלבאַ“.

לינקע „פּועלי-ציון“ שטרייכן ציוניסטן פון דער ווילער-רשימה אויפן סמך פון § 20

די טערעספּאָלער וואַל-קאָמיסיע איז „דעראָבערט“ געוואָרן דורך די לינקע פּועלי-ציון. די לעצטע האָבן זיך באַנוצט מיט דער „מאַכט - פּאָזיציע“ און געשטראָכן די ציונים פון דער ווילער-רשימה אויפן סמך פון פּאַראַגראַף 20.

אמתע וואַל-קאַנדידאַטן.

אַ רעגן בעת אַ שיינער פּאַגאָדע

דעם היינטיקן מאָנטאָג האָט געהערשט — רעדנדיק אין סטיל פון די מעטעאָראָלאָגישן קאָמוניקאַטן — אַ זוניקע פּאַגאָדע, ביי אַ קליינער פערנעפּלונג. טראָץ דעם איז געפאַלן אַ רעגן און דערצו נאָך אַ גאַנץ גרויסער.

סוואָלט זיך אָבער טועה געווען דער, וועלכער וואָלט באַטראַכט אָט די דערשיינונג אַלס אַ אומנאַטירלעכע, אדרבא; דאָס חורט זיך איבער רעגולער יעדן מאָנאַט. סאיז בלויז פאַראַן אַן אונטערשייד אין די „רעגנס“. ווייל דאָס איז נישט קיין געוויינלעכער רעגן, פאַר וועלכן די מענטשן באַהאַלטן זיך אונטער אַ דאַך אָדער אונטער אַ שירם. דער רעגן — דאָס איז די פיל געווינסן, וועלכע פאַלן אין די ציונגען פון דער מלוכה לאָטעריע, און זייער צאָל איז אָפּהענגיק פון דער קלאַס פון לאָטעריע.

דער 20-טער ה. מ. איז אויסגעפאַלן דער לעצטער טאָג פון דער ציונג פון דער 2-טער קלאַס פון דער 36-טער לאָטעריע. אין דעם טאָג איז אַרויסגעצויגן נישט נאָר צוויי הויפּט-געווינסן צו הונדערט טויזנט זל. און די שטענדיקע טעגלעכע געווינסן, נאָר אויך די גרויסע געווינסן, וועלכע זענען נאָך פאַרבליבן אין ראָד.

די לעצטע רעזולטאַטן פון דער ציונג זענען פאָלגנדע:

צו הונדערט טויזנט זל. האָבן געוווּנען די נומערן 97.034 אין לאָדזש און 136.803 אין פּויזן. די צעטלען זענען געקויפט געוואָרן אין די דאָרטיקע פיליעס פון איינע פון די וואַרשעווער קאָלעקטורן. פופציק טויזנט און פינף און צוואַנציק טויזנט זל. איז געפאַלן אין קראָקע אויף די נומערן 56.840 און 64.746; אין לעמבערג איז לסוף פאַרקויפט געוואָרן דער נומער 170.678, אויף וועלכן עס איז געפאַלן דאָס געווינס פון צוואַנציק טויזנט זל.

ווי מיר זעען איז עס באמת געווען אַ „רעגן“ פון געווינסן, אַ רעגן, וועלכער האָט געוויס קיינעם נישט קאַליע געמאַכט די שטימונג. ווער עס וויל האָבן שאַנסן, אַז אַזאַ רעגן זאָל אים באַגיסן אין קומענדיקן מאָנאַט, זאָל נישט פאַרגעסן באַנייען דעם צעטל צו דער 3-טער קלאַס, וועמענס ציונג עס הייבט זיך אָן דעם 13-טן אויגוסט ה. י.

שוין געשאַפן אַ מנקרים-סעמינאַריום

די צייט ווען די שחיטה-געזעץ וועט איינגעפירט ווערן אין לעבן דערנענטערט זיך. די אילוזיעס וואָס סהאָט זיך געמאַכט, אַז סוועט געלונגען אויסצופוילן פאַרלייכטערונגען, ווייזן זיך אַרויס פאַר פאַלש. דאָס אַגראַר-מיניסטעריום וועט צוטרעטן צו פאַרווירקלעכן דאָס געזעץ בכל חומר הדין.

אין ביאַליסטאָק איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ועד הקהלות, וואָס נעמט אַרום 91 קהלות פון ביאַליסטאָקער וואָיעוואָדשאַפט, ווו סאיז באַשלאָסן געוואָרן תיכף צו אָרגאַניזירן אַ סעמינאַריום פאַר מנקרים, וועלכע זאָלן זיך אויסלערנען די קונסט פון טרייבערן דעם אונטערשטן טייל פון דער בהמה.

אויף דער דערמאָנטער זיצונג זענען געווען פאָרטרעטן פאָרשטייער פון וואַרשע, וועלכע באַמיען זיך, אַז אַזאַ סעמינאַריום זאָל אויך געשאַפן ווערן אין ווילנאָ.

סאיז כדאי צו באַמערקן, אַז אין ביאַליסטאָק און אין ווילנע ווערן אונטערשטע טיילן פון די בהמות שוין לאַנג געטרייבערט.

קאָנטראָלירט צו פיגורירט איר אין די ווילער-רשימה!

Redaktor-wydawca: Chaim D. Miodek. Druk. „Express“, Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6.